

Ο βίος, οι σπουδές, η σταδιοδρομία

Ο Παντελής Πρεβελάκης, γόνος παλαιάς οικογένειας της Κρήτης, γεννήθηκε το 1909 στο Ρέθυμνο, όπου και τελείωσε το γυμνάσιο. Το 1925 ήρθε στην Αθήνα και γράφτηκε αρχικά στη Νομική και στη συνέχεια στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1926 με δική του πρωτοβουλία γνώρισε τον Ν. Καζαντζάκη. Μετά την αποφοίτησή του και μέχρι το 1932 ταξίδεψε στη Γαλλία και την Ισπανία και παρακολούθησε μαθήματα στο Ινστιτούτο Τέχνης και Αρχαιολογίας καθώς και στη Σχολή Γραμμάτων της Σορβόνης. Το 1935 αναγορεύτηκε διδάκτορας της Φιλοσοφικής σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με τη διατριβή *Ο Γκρέκο στην Κρήτη και την Ιταλία*.

Το συγγραφικό έργο

Στη λογοτεχνία εμφανίστηκε αρκετά νωρίς, στις αρχές του 1924, δημοσιεύοντας ποιήματα και πεζά στο νεανικό περιοδικό *Αθηνά* του Ρεθύμνου. Το 1928 εξέδωσε το επύλλιο *Στρατιώτες*, εμπνευσμένο από τη Μικρασιατική εκστρατεία, και δημοσίευσε στο περιοδικό *Νέα Επιθεώρηση* το μονόπρακτο δράμα *Ο μίμος*.

Δέκα χρόνια αργότερα, εξέδωσε το πρώτο (και ίσως πιο γνωστό) μυθιστόρημά του, *Το χρονικό μιας πολιτείας*, ένα νοσταλγικό οδοιπορικό στη γενέθλιά του πόλη, το Ρέθυμνο. Την αμέσως επόμενη χρονιά (1939) εξέδωσε τη νουβέλα του *Ο θάνατος του Μεδίκου* και μια ποιητική συλλογή που κινείται στο πνεύμα του ελεύθερου και ανομοιοκατάληκτου στίχου, με τον εύγλωττο τίτλο *Γυμνή ποίηση*, την οποία συμπλήρωσε δυο χρόνια αργότερα με μια ακόμη συλλογή, την *Πιο γυμνή ποίηση* (1941). Συγκεντρωμένα τα ποιήματά του εκδόθηκαν το 1969, ενώ το 1973 κυκλοφόρησε ο *Νέος Ερωτόκριτος*, που κινείται στα βήματα της παράδοσης και αναπτύσσεται σε δίστιχα, σύμφωνα με το γνωστό πρότυπο.

Στα μεταπολεμικά χρόνια έγραψε την *Παντέρμη Κρήτη* (1945), με ιδιαίτερη απήχηση κατά τη δεκαετία του 1940, τις τριλογίες *Ο Κρητικός* (1948-1950) και *Οι δρόμοι της δημιουργίας* (1959-1966).

Πολύ σημαντική υπήρξε η παρουσία του στον θεατρικό χώρο, αρχικά με την τριλογία *Η αρρώστια του αιώνα* (1952-1954) και με αρκετά άλλα έργα στη συνέχεια: *Το Ηφαίστειο* (1962), *Τα χέρια του ζωντανού Θεού* (1955), *Το χέρι του σκοτωμένου* (1971), *Μουσαφिरαίοι στο Στεπαντσίκοβο* (1972), *Δύο Κρητικά δράματα. Η δεύτερη εντολή. Το τρελό αίμα* (1974) κ.ά. Πολλά από αυτά παραστάθηκαν στο Εθνικό Θέατρο.

Η συγγραφική δραστηριότητα του Πρεβελάκη εκτείνεται όμως και σ' άλλους τομείς: από τις ιστορικές και τις κριτικές του μελέτες ξεχωρίζουν το *Δοκίμιο γενικής εισαγωγής στην ιστορία της τέχνης* (1934), *Ο Γκρέκο στη Ρώμη* (1941), το πολύ γνωστό πόνημά του για την *Οδύσσεια* του Ν. Καζαντζάκη, *Ο ποιητής και το ποίημα της Οδύσσειας* (1958), μελέτες για το έργο του Γ. Ρίτσου (*Ο ποιητής Γιάννης Ρίτσος. Συνολική θεώρηση του έργου του*, 1983) και τη ζωή του Άγγ. Σικελιανού (*Άγγελος Σικελιανός. Τρία κεφάλαια βιογραφίας*, 1984) κ.ά. Ασχολήθηκε επίσης με μεταφράσεις έργων του Μολιέρου, του Βαλερύ, του Μωρουά, του Καλντερόν, του Κλωντέλ, του Ευριπίδη. Πέθανε στην Αθήνα το 1986.